

**ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ КИЇВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

М. Ю. Потапова,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики;*

Д. Ф. Поляков,

*магістрант,
економіко-статистичний факультет,*

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Анотація. Стаття присвячена дослідженню економічної активності, зайнятості й безробіття населення Київської області протягом останніх років.

Ключові слова: зайнятість, безробіття, економічна активність, населення, Київська область.

Аннотация. Статья посвящена исследованию экономической активности, занятости и безработицы населения Киевской области на протяжении последних лет.

Ключевые слова: занятость, безработица, экономическая активность, население, Киевская область

Abstract. Due to deterioration of the demographic situation, Ukraine faces acute problem of supply in the labor market in recent years. On the one hand, population is considered a source of labor resources. On the other hand, population is a consumer and hence a source of demand. Current demographic processes have a significant impact on the number and the quality of the economically active population in the future.

The Kyiv oblast belongs to industrially developed areas of Ukraine, and counts on 573 industrial enterprises for its regional industrial potential. The economic activity, employment and unemployment of the population of the region is characterized by small fluctuations in recent years, but in 2014 the activity declined. This year the unemployment in the region grew by 31.1% compared to the previous year. At the same time the population of the Kyiv oblast slightly increased. At the beginning of 2015 it amounted to 1729.2 thousand, a 0.6% growth relative to 2012. The number of the employed individuals aged 15–70 in the region exceeded the number of the unemployed by 14.6 times in 2015. The highest employment-to-unemployment ratio is 35, for 30–34 years old age group.

There are significant changes in the economically active population of the region by age group. In 2015 the proportion of economically active population aged 15–24 years decreased by 2 percentage points and the proportion of the population aged 25–29 years decreased by 0.4 percentage points compared to 2012.

The employment potential of the Kyiv oblast could be exhausted over the next 10–20 years if conditions do not change. Stimulation of the inflow of skilled labor from other areas of the country could be the way out of this situation. The crucial factors of migration are proximity of the Kyiv oblast to the capital of Ukraine and developed transport infrastructure. The development of regional programs using social and economic levers with the aim to stimulate the arrival of people will be important for the region in the near future. It is important to maintain the status of the Kyiv oblast as an industrialized region and to do everything for its prosperity in the future.

Key words: employment, unemployment, economic activity, population, Kyiv oblast.

Постановка проблеми. На тлі погіршення демографічної ситуації в Україні протягом останніх років загострюється проблема пропозиції робочої сили на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню цієї тематики присвячено безліч праць. Так, перспективам підвищення економічної активності населення України присвячена праця Ю. Барського [1]. Структурні зрушення в зайнятості населення України досліджувала І. Новак [2]. Розвиткові людського капіталу та трансформації форм зайнятості присвячена праця О. Грішнєвої і Н. Азьмук [3].

Актуальність досліджень зайнятості, безробіття і економічної активності населення є безперечною. Проте через складну демографічну для нашої країни вивчення різних аспектів трудового потенціалу є особливо важливим.

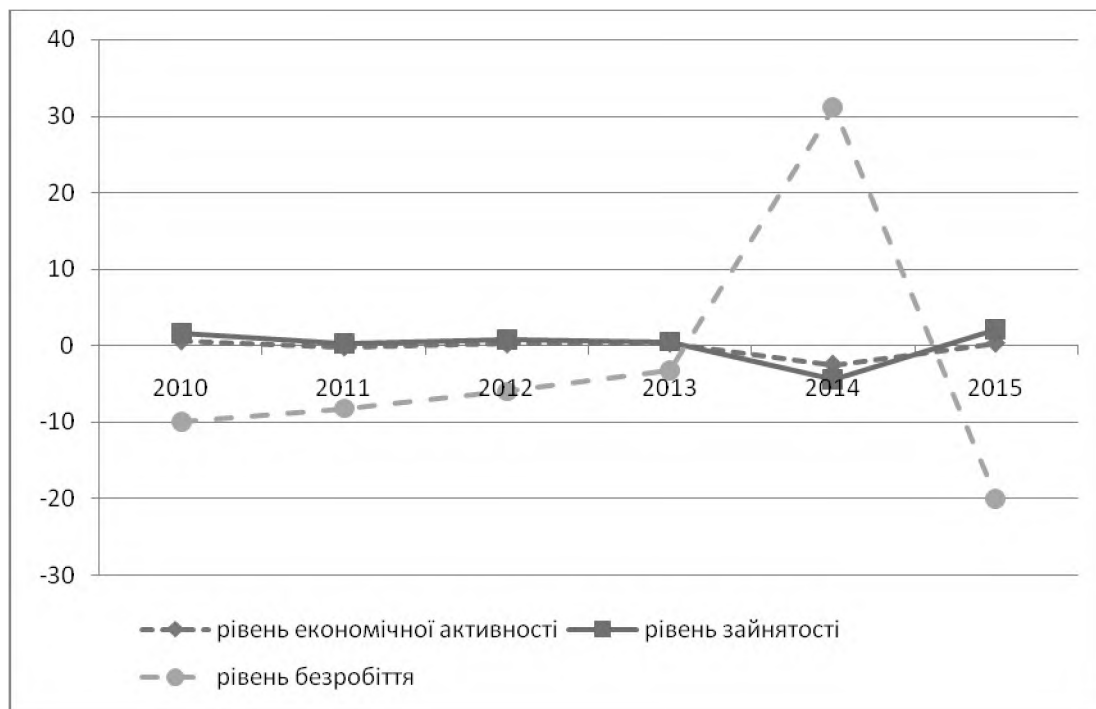
Метою дослідження є оцінка економічної активності населення Київської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічно активне населення, або робоча сила, відповідно до методики Міжнародної організації праці (МОП), – це частина населення обох статей, яка протягом певного періоду забезпечує пропозицію своєї робочої сили для виробництва товарів і надання послуг. Кількісно економічно активне населення складається з чисельності зайнятих економічною діяльністю і чисельності безробітних, до яких за цією методикою відносять чітко визначені групи людей [4]. Для оцінки реальних обсягів та зміни економічної активності, зайнятості та безробіття населення органами державної статистики в Україні з 1995 р. проводяться щорічні, а з 1999 р. – щоквартальні обстеження домашніх господарств з питань економічної активності за методикою, рекомендованою МОП.

Населення розглядається в економіці, з одного боку, як джерело ресурсів праці, як носій певних економічних відносин, а з іншого – як споживач, що формує попит. Безперечно, демографічні процеси, що відбуваються сьогодні, справляють значний вплив на чисельність та якість економічно активного населення у майбутньому.

Київська область як адміністративно-територіальна одиниця у складі України займає 4,7% її площі. Чисельність населення області складає 3,7% від населення усієї країни [5]. Регіон відносять до промислово розвинених, основу його промислового потенціалу становлять 573 промислових підприємства [6].

Протягом останніх років динаміка рівнів економічної активності, зайнятості та безробіття населення області характеризується незначними коливаннями. Тільки у 2014 році відмічається помітне зниження рівня економічної активності, при цьому року рівень безробіття населення області зріс на 31,1% порівняно з попереднім (рис. 1, за даними [8, с. 60; 9, с. 64]).

Рис. 1. Ланцюгові темпи приросту рівнів економічної активності, зайнятості та безробіття населення Київської області за 2009–2015 рр., %

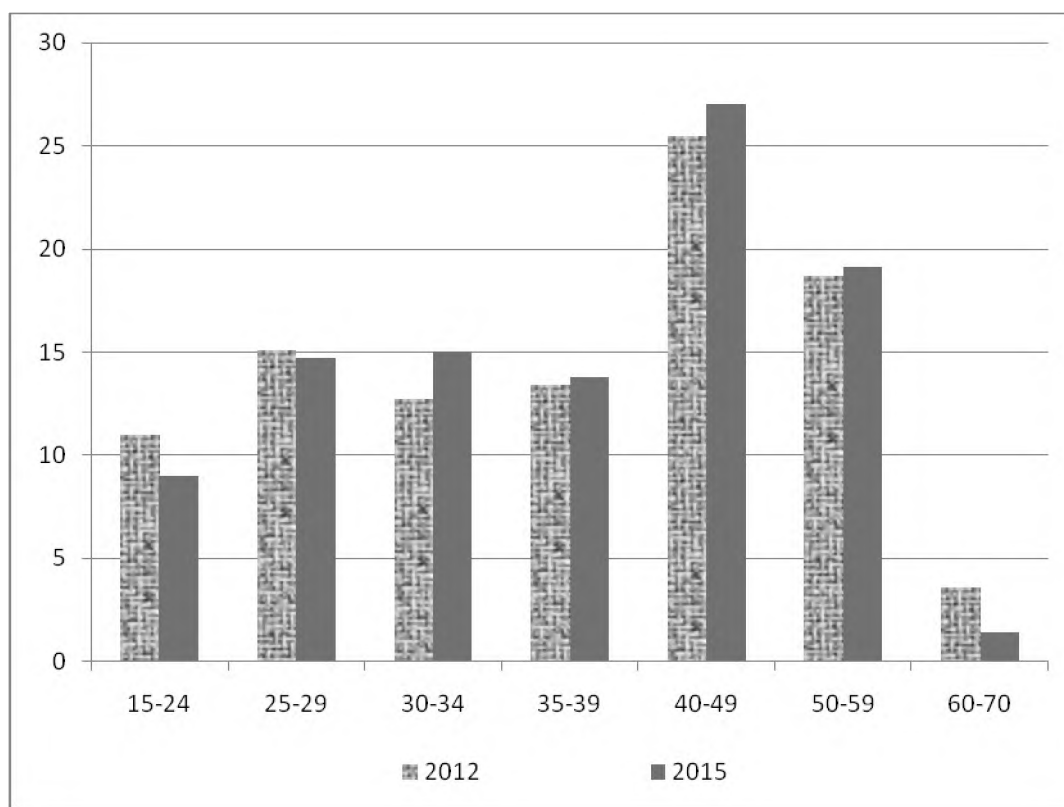
За даними Державної служби статистики, чисельність наявного населення України постійно зменшується: на початок 2015 р. цей показник досяг значення 42,9 млн осіб [7, с. 49]. Населення Київської області, у свою чергу, демонструє незначне зростання. Так, на початок 2015 р. воно становило 1729,2 тис. осіб, що перевищує показник 2012 р. на 0,6%.

Носіями трудового потенціалу суспільства є працездатні особи працездатного віку. Показник демографічного навантаження на населення віком 16–59 років характеризує постаріння населення області. Так, якщо на початок 2012 р. на 1000 осіб постійного населення зазначеної вікової групи припадало 333 особи віком 60 років і старше, то на початок 2015 р. значення цього показника досягло 340 [10, с. 34]. Рівень економічної активності населення області у 2015 р. був достатньо високим (62%), дещо поступаючись середньому по країні рівню (62,4%).

Показник зайнятості населення Київської області був також одним із найвищих в Україні (58,1%). Вищі показники мали лише Дніпропетровська, Миколаївська, Рівненська, Харківська області та м. Київ (60,9%; 58,4%; 58,5%; 59,3%; 62,0% відповідно). Рівень безробіття населення області у 2015 р. характеризувався найнижчим показником по країні (6,4%) [8, с. 60].

У 2015 р. чисельність зайнятого населення області віком 15–70 років перевищувала чисельність безробітного населення у 14,6 раза, причому найбільшим це співвідношення було у віковій групі 30–34 роки, в якій на 1 безробітного припадало 35 зайнятих.

Значні зміни відбуваються у складі економічно активного населення області за віковими групами. Так, у 2015 р. порівняно з 2012 р. на 2 п. п. зменшилася частка економічно активного населення віком 15–24 років, на 0,4 п. п – частка населення віком 25–29 років (рис. 2, за даними [11, с. 68; 8, с. 66]).

Рис. 2. Структура економічно активного населення Київської області за віковими групами у 2012 і 2015 роках, %

Найбільш представницькою віковою групою економічно активного населення області залишається група віком 40–49 років Її частка за вищезазначений період збільшилася на 1,5%, склавши у 2015 році 27,0%.

Такий розподіл економічно активного населення за віковими групами свідчить про те, що за незмінних обставин протягом найближчих 10–20 років Київська область вичерпає свій трудовий потенціал. Виходом з такої ситуації

може бути стимулювання припливу кваліфікованої робочої сили з інших областей країни.

У складі економічно активного населення найбільшу частку мають особи з повною вищою освітою, цей показник у 2015 р. порівняно з 2012 р. зріс на 7,2 п. п. Найбільший відсоток зайнятих в області припадав на населення з повною вищою освітою (32%), тоді як найменший – з початковою загальною або тих, які не мають освіти (0,1%) та мають базову загальну середню освіту (0,8%). Слід зазначити, що у 2015 р. порівняно з 2014 р. на 2,3 п. п. зменшилася частка зайнятих, які мають професійно-технічну освіту. Якщо у 2014 р. вона складала 27,7%, то у 2015 р. – вже 25,4% [9, с. 75].

Відповідно до даних Державної служби статистики, основним видом економічної діяльності, за яким зареєстровано зайняте населення Київської області, є “Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів”. На нього у 2015 р. припадало 21,3% зайнятих області, що на 0,6 п. п. перевищує показник 2014 р. На другому місці за зайнятістю населення області – вид економічної діяльності “Промисловість”. Проте частка зайнятих у даному виді діяльності скоротилася з 18,0% у 2014 р. до 17,6% у 2015 р. [8, с. 76].

Важливо враховувати той факт, що сусідство Київської області зі столицею, розвинена транспортна інфраструктура є визначальними чинниками міграційних процесів у регіоні. У 2014 р. декілька областей України продемонстрували скорочення міграційного компонента зміни чисельності населення. До них належать Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Рівненська, Сумська, Херсонська і Чернігівська області. Київська область характеризується міграційним приростом населення, незважаючи на значну кількість вибулих. Так, цього року міграційний приріст населення області склав 11120 осіб, а кількість вибулих становила 22269 осіб [10, с. 100].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Протягом останніх років чисельність економічно активного населення Київської області знижується. Важливим є той факт, що скорочуються частки економічно активного населення віком 15–24, 25–29 років, тобто молодших груп. На найближчу перспективу для регіону важливою буде розробка обласних програм щодо стимулювання прибуття населення з використанням соціально-економічних важелів. Необхідно зберегти статус Київської області як промислово розвиненого регіону і зробити все для її процвітання у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Барський Ю. М. Перспективи підвищення економічної активності населення України [Електронний ресурс] / Ю. М. Барський // Ефективна економіка. – 2015. – № 4. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3947>
2. Новак І. М. Структурні зрушення в зайнятості населення України [Електронний ресурс] / І. М. Новак // Демографія та соціальна економіка. – 2015. – № 3 (25). – С. 185–198.
3. Грішнова О. А. Розвиток людського капіталу і трансформація форм зайнятості: взаємовплив і взаємообумовленість / О. А. Грішнова, Н. А. Азьмук // Демографія та соціальна економіка. – 2014. – № 1 (21). – С. 85–96.
4. Основи економічної праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.if.ua/book/40/2647.html>
5. Статистичні дані. Київська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://koda.gov.ua/kiiivshhina/statistichni-dani/>
6. Економіка Київської області. Київська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://invest-koda.org.ua/ekonomika_kijivskoj_i_oblasti
7. Регіони України 2015. Ч. І. : стат. зб. [Електронний ресурс] / за ред. І. М. Жук. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ2_u.htm – Назва з титул. екрана.
8. Економічна активність населення України 2015 : стат. зб. [Електронний ресурс] / відп. за вип. І. В. Сенік. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm – Назва з титул. екрана.
9. Економічна активність населення України 2014 : стат. зб. [Електронний ресурс] / відп. за вип. І. В. Сенік. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm – Назва з титул. екрана.
10. Населення України за 2014 рік. Демографічний щорічник [Електронний ресурс] / відп. за вип. Г. М. Тимошенко. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnasel_u.htm – Назва з титул. екрана.
11. Економічна активність населення України 2012 : стат. зб. [Електронний ресурс] / відп. за вип. І. В. Сенік. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/11/Arch_ean_zb.htm – Назва з титул. екрана.